

Wandel Route 16 kilometer

Stationswandeling

Van Voorst-Empe naar Brummen

Bijzonderheden

Langs de hele route kun je een ringslang tegenkomen, die voelen zich thuis in het natte land tussen Veluwe en IJssel. Je vindt hem alleen in de buurt van water, ze zijn ook goede zwemmers. Ze leven verborgen en zijn schuw, maar soms ligt er een te zonnen op een schuine oever langs een beek. De ringslang heeft veel baat bij rommelhoekjes waar organisch materiaal zoals tuinafval op een hoopje ligt. In die "broeihopen" legt het vrouwtje in het vroege voorjaar haar eieren. De basiskleur van de ringslang is licht- tot donkerbruin en verder hebben ze een kenmerkende gele 'ring' achter de kop. Wees niet bang: de dieren zijn niet giftig en leven van padden, kikkers, vissen en wormen. Het gaat gelukkig weer een stuk beter met ze. Ook reeën kun je overal langs de route tegenkomen. Tegen het vallen van de avond of juist vroeg in de ochtend heb je nog wat meer kans.

1 Station Empe

Station Empe ligt pal aan de rietvelden van de Oude IJssel, een voormalige loop van de IJssel. De rivier kon zich eeuwenlang met hoogwater spontaan verplaatsen. Pas in de 12e eeuw werden dijken aangelegd, tot die tijd deed die IJssel maar waar ze zin in had. De P in de naam Empe geeft aan dat er een waterovergang was. Een brug dus, net als in Velp, Epe, Wezep en Wilp.

2 Landgoed Sterrebos

Ga gerust even zitten. De eigenaresse, mevrouw Bosch van Rosenthal, schenkt soms een kop koffie en kent talloze prachtige verhalen over de streek. Familie Bosch van Rosenthal maakte natuurgebied van het familie-landgoed. De zesenvertig hectare met bos, grasland, akkers en hagen verbindt twee natuurgebieden van Natuurmonumenten.

De opa/vader was natuur-liefhebber en bracht het landgoed onder in Stichting Landgoed Sterrebos. Meerdere familieleden maken nog deel uit van het bestuur.

3 Bethel

In 1902 waren er in Empe nog nauwelijks verharde wegen. Vooral 's winters waren de zandwegen zo goed als onbegaanbaar, dan was de kerk in Voorst ver weg. Willem Jan Garrits stelde daarom een grondperceel ter beschikking, kosteloos, en de bouw van een kerkje dichterbij kon beginnen. Het kreeg de naam Bethel: Huis van God. In de wandelgangen noemde men het al snel 'het Lokaal'. Toen het aantal kerkgangers gestaag terugliep werd het gebouw in 1995 verkocht en sindsdien is het in particulier bezit.

4 Empese en Tondense Heide

Dit natuurgebied van Natuurmonumenten bestaat uit natte heide en blauw grasland. In heel Nederland is nog maar 30 hectare blauwgrasland, tien procent hiervan ligt in de IJsselvallei. In 2012 en 2013 zijn, om verdere verdroging tegen te gaan, de twee heidegebieden ontdaan van bomen, beken ondieper gemaakt en sloten gedempt. Ook is een groot deel van de humusrijke bovenlaag verwijderd. Veel bijzondere planten- en diersoorten van het blauwgrasland kun je hier waarnemen: Spaanse ruiter, gevlekte orchis en grauwe klauwier. Op en rond de heide komen kamsalamander en meer dan tien zeldzame insectensoorten voor,

Van station Voorst-Empe naar station Brummen

Een schitterende wandeling van 16 kilometer. Deels over verharde wegen, deels over brede en smalle zandpaden. De tocht begint bij station Empe. Via het dorp, langs boerenbedrijven, weilanden en bosranden kom je bij het vochtige natuurgebied de Empese en Tondense Heide. Hier loop je een stuk over een spectaculair vlonderpad. Via het dorp Hall kom je in het bos terecht. Langs landgoederen het Leusveld en Groot Engelenburg bereik je het eindpunt: station Brummen.

Langs de weg zijn ruim voldoende horeca- en picknickgelegenheden.

Routebeschrijving

Verlaat station Voorst-Empe ❶ in westelijke richting, wandel over het fietspad naast de rijksweg N345 richting Zutphen. Waar deze een bocht naar links maakt, ga je na huisnummer 15, rechts de Emperweg op. Na een bocht naar links, houd je links aan, de Ganzenkolk. Neem het voetpad rechts van de weg. Bij een driesprong blijf je op Ganzenkolk, beetje rechts aanhouden, het voetpad eindigt. Na een melkveehouderij maakt de weg een bocht naar rechts, bij een t-splitsing ga je links, de weg heet nu Plagweg.

Even verderop zijn twee blauw bankjes. ❷ Loop de Plagweg uit tot bij voormalige kerk Bethel uit 1902. ❸ Hier ga je rechts, de sintelweg op. Aan het eind links, de Weg over 't Hontsveld. Bij een tweesprong links, de Hommelstraat. Na 200 meter is koffie en theeschenkerij "Bij de Hommel".

Vervolg de weg. Bij knooppunt 73 is een t-splitsing. Ga even rechts, de Hallsedijk op, na 25 meter links, de Lage Steenweg, een onverhard pad, dat leidt door natuurgebied Empese en Tondense heide. ❹ Loop de weg uit, aan het eind ga je links de Mestweg op, ook een zandpad.

Als het erg drassig is sla je dit cursieve stuk over, zo niet: na 500 meter kun je de Mestweg af naar links, een wandelpad door het grasland. Volg dit bochtige spoor dat is gemarkeerd door palen met een wandelend mannetje en een rode en gele pijl. Dit pad gaat over in het vlonderpad, dat over een ven loopt. Loop daarna weer de rode en gele pijlen en kom vanzelf weer op de Mestweg uit. Ga links.

Verderop een hek van natuurmonumenten, nu kom je weer in het boerenland. Aan het eind ga je rechts, de Langedijk, na 250 meter ga je links, de Blaarweg op. Aan het eind, bij T-splitsing ga je links, dat is de Oude Zutphenseweg. Neem de haakse bocht naar rechts dan kom je bij fietsknooppunt 56.

Op de kruising met de Voorstondensestraat, ga je rechtdoor, de Slatweg op. Volg nu even de bordjes fietsknooppunt naar nummer 48. Je loopt het dorp Hall in. Bij het derde huis links, nr. 4, is een picknicktuin, daar is ook een toilet.

Ga verder richting knooppunt 48, over de Dorpsstraat. Je passeert de oude kerk van Hall. **5** Vlak daarachter ga je bij een blauw kunstwerk links het verharde fietspad op, het Hallsepad. Bij een kruising rechtdoor, na een paar bochten kom je bij fietsknooppunt 48. Bij de bosrand ga je naar rechts en direct naar links.

Nu volg je de rode leusveldwandeling. Wandel tussen de beuken, negeer wat zijpaden. Bij een t-splitsing met een hek ga je links. Verderop passeer je een houten bank met een libelle.

In de verte links, doemt het Leusveld op. **6** Daar kom je weer bij het Hallsepad, ga rechts. Passeer de parkeerplaats, steek de Rhiendersestraat over, blijf op het Hallsepad. Nu zit je ook weer even op de rode Leusveldwandeling. Even verderop kun je een stukje

wandelpad nemen, links naast het fietspad. Langzaam kom je in de bewoonde wereld, er zijn wat bochten, dan kom je op de kruising met de Knoevenoordstraat bij fietsknooppunt 40.

Ga links, Loop over het fietspad 200 meter naar uitspanning De Vroolijke Frans in het buurtschap Broek. Misschien heb je al honger? Vervolg de weg via de 'achtertuin', langs de muziektent, een houten trein, en een ponystal loop je het bos in. Ga direct rechts en na 25 meter links, een zeer smal voetpad, dat verderop iets breder wordt.

Dit pad komt weer uit op het Hallsepad, steek dit over en ga rechtdoor het bos in. Het pad buigt naar links, ga een bruggetje over en direct naar rechts, aan het eind links. Hier loop je met links bos en rechts een golfbaan. Verderop zie je rechts landgoed Groot Engelenburg. **7** Bij een bank maakt het pad een haakse bocht naar rechts. Aan het eind kun je rechts naar Groot Engelenburg of links naar het station van Brummen **8**, dat je in de verte al ziet liggen.

Wist je dat station Voorst-Empe en station Brummen beiden in gemeente Brummen liggen?! Stoptreinen vertrekken 1 of 2x per uur naar Zutphen, daar overstappen op de trein naar Apeldoorn, de eerste halte is Voorst-Empe.

Voorst

Station Voorst-Empe

Empe

N345

Tonden

Empese en Tondense Heide

Hall

Leusveld

Eerbeek

Broek

Rhienderen

Brummen

Laag-Soeren

Leuvenheim

1 kilometer

De kerk van Hall is een juweeltje uit 1395. Op zondag is er dienst vanaf 10 uur. Tussen Pinksteren en half september is de kerk op woensdag open van 10 tot 12 uur. In de wintermaanden is er eens per maand kamermuziek op zondagmiddag. En: je kunt hier ook nog trouwen.

6 Landgoed Leusveld

Jachthuis Het Leusveld werd 1911 gebouwd in een mix van bouwstijlen, art nouveau's en neorenaissance. Het klokkentorentje geeft elk uur een lief geluid tussen de bomen.

Op 25 februari 1971 werd het aangekocht door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten.

Ruim 138 hectare voor f 956.523,75.

Natuurmonumenten vroeg een sloopvergunning aan voor het gebouw. Dit werd gelukkig geweigerd. Het jachthuis werd vervolgens in 1973 verpacht aan de kunstschilder Henk Peeters en zijn vrouw Truus Nienhuis, die het in oude luister hebben gerestaureerd.

Het gehele complex werd in 2001 Rijksmonument vanwege de architectonische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

7 Groot Engelenburg

Het oorspronkelijke kasteel Groot Engelenburg werd in 1624 door het Spaanse leger verwoest. Jacob Schimmelpenninck II, die het landgoed voor de jacht gebruikte, bouwde op de oude grondvesten een nieuw landhuis. Eeuwenlang was het in bezit van adellijke families. Na de oorlog kwam het in bezit van de gemeente en een tweetal banken.

Tegenwoordig heeft het een bestemming als conferentieoord, hotel en golfbaan. Het landhuis is een rijksmonument.

8 Brummen

Maar je hoeft nog helemaal niet weg. Al zul je onderhand wel willen gaan zitten, dus over de mooie villa's en bomen in Brummen zullen we het hier niet hebben. Er is een aantal leuke restaurants in het centrum van Brummen waar je heerlijk kunt eten en drinken en allemaal hebben ze een terras.

De whiskeylounge of de serre in Groot Engelenburg, Concordia en lunchroom De Serre aan de Ambachtstraat, 't Zwentje aan de Zutphensestraat, Marmaris, Kwalitaria en 't Kromhout aan het Marktpllein en Tante Blanche aan de Arnhemsestraat. Heel verschillend qua sfeer, keuken en prijs, allemaal warm aanbevolen.

